SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖ

6.9.2018

Hallintovaliokunnalle

Hallintovaliokunta 7.9.2018 / K 11/2018 vp

Hallituksen vuosikertomus 2017 – Kotikuntalain ja sosiaalihuoltolain muutosta koskeva lausuma

Hallintovaliokunta on pyytänyt sosiaali- ja terveysministeriöltä kirjallista asiantuntijalausuntoa hallituksen vuosikertomuksen 2017 (K 11/2018 vp) sosiaali- ja terveysministeriötä koskevasta lausumakohdasta: HE 101/2010 vp - EV 261/2010 vp.

Kotikuntalain ja sosiaalihuoltolain muutokset (EV 261/2010 vp - HE 101/2010 vp)

Lakien hyväksymisen yhteydessä eduskunta on hyväksynyt seuraavan lausuman:

> Eduskunta edellyttää hallituksen 1) seuraavan tarkkaan uudistuksen vaikutuksia muun muassa kuntien välisiin kustannuksiin sekä 2) selvittävän itsenäisesti asuvien ja avohuollon piirissä olevien henkilöiden kotikunnan määräytymiseen liittyvät eri kysymykset ja ryhtyvän tarvittaessa valmistelemaan lainsäädännöllisiä muutoksia.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen vuonna 2013 toteuttaman kuntakyselyn mukaan vuoden 1982 sosiaalihuoltolain 16 a §:n mukaista oikeutta hakeutua toisen kunnan palvelujen piiriin ja kotikuntalain 3 a §:n mukaista oikeutta vaihtaa kotikunnaksi todellinen, henkilön palveluyksikön sijaintikunta oli käyttänyt uudistuksen kahtena ensimmäisenä vuonna yhteensä vajaat 300 henkilöä. Vuoden 1982 sosiaalihuoltolain 16 a §:ää vastaava pykälä sisällytettiin uuteen sosiaalihuoltolakiin (1301/2014, 60 §). Henkilön vaihtaessa kotikuntaa edellä mainittujen lainkohtien perusteella vastuu hänen saamansa perhehoidon, laitoshoidon tai asumispalvelujen kustannuksista säilyy entisellä kotikunnalla. Sosiaali- ja terveysministeriön tietoon ei ole tullut, että muuttojen määrässä olisi tapahtunut merkittäviä muutoksia vuoden 2013 jälkeen. Näin ollen sosiaali- ja terveysministeriön käsitys on, että 1.1.2011 voimaan tulleilla lakimuutoksilla ei ole eräitä poikkeuksia lukuun ottamatta ollut merkittäviä taloudellisia tai muita vaikutuksia kunnille.

Sosiaalihuoltolain mukaisia avohuollon palveluja, kuten kotipalveluja ja kotihoitoa, samoin kuin vammaispalvelulain ja kehitysvammalain mukai-

sia avohuollon palveluja tarvitsevilla henkilöillä on mahdollisuus vaihtaa kotikuntaa nykyisen lainsäädännön perusteella ilman uutta erillistä lainsäädäntöä.

Hallituksen on antanut eduskunnalle sote- ja maakuntauudistusta koskevan esityksen (15/2017 vp). Esitykseen sisältyy lakiehdotus sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä. Lakiehdotuksen 55 §:n perustelujen mukaan kustannusvastuun siirtymisen merkitys asumispalveluja, laitoshoitoa ja perhehoitoa saavien henkilöiden muuttotilanteissa pienenisi, kun järjestämisvastuu ja kustannusvastuu siirtyisi uudistuksessa nykyistä laajemmalle väestöpohjalle. Kustannusvastuu jääminen entiselle kotikunnalle on myös hallinnollisesti raskas menettely.

Kuntien välisen kustannusvastuun toteuttaminen vuoden 1982 sosiaalihuoltolain 42 b §:ssä tarkoitetulla tavalla on siten osoittautunut sosiaali- ja terveysministeriön käsityksen mukaan epätarkoituksenmukaiseksi ratkaisuksi. Tämän vuoksi vuoden 1982 sosiaalihuoltolain 42 b § esitetään kumottavaksi järjestämislain säätämisen yhteydessä. Uuteen lakiin ei esitetä säännöstä, jonka mukaan kustannusvastuu säilyisi entisen kotikunnan mukaisella maakunnalla.

Henkilöllä, joka haluaa muuttaa toisen kunnan asukkaaksi, mutta joka ei ikänsä, vammaisuutensa tai muun sellaisen syyn vuoksi kykene asumaan siellä ilman perhehoitoa, laitoshoitoa tai asumispalveluita, olisi em. lakiehdotuksen 56 §:n mukaan oikeus hakea palveluja kyseiseen kunnan mukaiselta maakunnalta samoin perustein kuin muuton kohteena olevan kunnan asukkaalla. Säännös vastaa pääpiirteissään nykyistä lainsäädäntöä. Laki sisältäisi säännökset maakunnan menettelystä muuttotilanteessa. Avohuollon piirissä olevien henkilöiden palvelujen turvaamisen muuttotilanteissa ei katsota jatkossakaan edellyttävän erillislainsäädäntöä.

Hallituksen esitys (15/2017 vp) on parhaillaan eduskunnan käsiteltävänä. Eduskunnan lausumaan liittyvää valmistelua ei ole tällä hetkellä meneillään sosiaali- ja terveysministeriössä.

Neuvotteleva virkamies Anne-Mari Raassina

TIEDOKSI

Osastopäällikkö Markku Tervahauta STM/HPO
Johtaja Taru Koivisto STM/HPO/TOK